

EVOLUȚIILE CRIZEI INSTITUȚIONALE DIN UTA GĂGĂUZIA

ASOCIAȚIA ADEPT
MARTIE 2026

Acest produs a fost realizat de Asociația ADEPT, cu susținerea proiectului „Consolidarea rezilienței democratice în Moldova”, implementat de PNUD Moldova și finanțat de Norvegia, Suedia și Danemarca. Conținutul acestui material aparține autorilor și nu reflectă în mod neapărat viziunea ONU, inclusiv a PNUD, a statelor membre ale ONU sau a donatorilor.

Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT este un centru independent, de analiză și consultanță privind procesul decizional, politic, electoral și social-economic din Republica Moldova și din regiune. Misiunea ADEPT constă în promovarea valorilor democratice și sprijinirea participării active a cetățenilor la viața publică.

De la înființarea sa în 2000, ADEPT a fost în prima linie a demersurilor pentru buna guvernare, integritatea electorală și implicarea civică prin cercetare, advocacy și informare publică. Din 2018, ADEPT deține Secretariatul Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC), o platformă care reunește organizații ale societății civile pentru a asigura transparența, incluziunea și integritatea proceselor electorale din Republica Moldova.

Cercetăm procese | Responsabilizăm guvernarea | Informăm cetățenii

Cuprins

I. Introducere	4
II. Blocarea procedurilor privind organizarea alegerii deputaților Adunării Populare	5
III. Impedimentele și căile ieșirii din impasul instituțional.....	9
IV. Continuarea crizei instituționale în speranța intervenției organizațiilor internaționale.....	13
V. Concluzii.....	16

I. Introducere

Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia (UTA Găgăuzia) traversează, începând cu toamna anului 2025, una dintre cele mai prelungite și complexe crize instituționale din istoria sa. La suprafață, aceasta se manifestă ca o dispută tehnico-juridică privind organizarea alegerilor ordinare pentru Adunarea Populară a Găgăuziei (APG), al cărei mandat a expirat la 12 noiembrie 2025. În profunzime, însă, criza reflectă tensiuni structurale acumulate de-a lungul deceniilor între autonomia regională și cadrul constituțional al statului unitar moldovenesc - tensiuni amplificate de factori politici interni și, parțial, de influențe exterioare.

Criza a debutat printr-un blocaj juridico-administrativ: modificările operate de APG în 2023 asupra Codului electoral regional, care au desființat statutul permanent al organului electoral central din Găgăuzia: Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei (CECG) și au creat o stare de incompatibilitate cu normele noului Cod electoral al Republicii Moldova, adoptat în 2022. Contestată de Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat (OTCCS) și soluționată definitiv de Curtea Supremă de Justiție abia după expirarea mandatului APG, această dispută a făcut imposibilă organizarea scrutinului în termenele prevăzute de legislația regională.

Dacă prima fază a crizei (august–noiembrie 2025) a gravitat în jurul necesității restabilirii caracterului permanent al CECG, cea de-a doua fază (decembrie 2025–februarie 2026) a scos în prim-plan o dispută aparent formală, dar cu implicații sistemice: denumirea organului electoral regional: **Comisie** Electorală Centrală, conform Legii nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei, sau **Consiliu** Electoral Central al Găgăuziei, conform Codului electoral revizuit în 2022. În spatele acestei dispute lexicale se află un conflict de principii privind ierarhia actelor normative și gradul de autonomie normativă a UTA Găgăuzia față de legislația națională.

Criza a intrat în a treia fază în martie 2026, odată cu escaladarea sa pe mai multe planuri simultane: APG a fixat data alegerilor pentru 21 iunie 2026, constituind un organ electoral al cărui teme juridic rămâne contestat; Ministerul Justiției (MJ) a sesizat Curtea Constituțională în privința constituționalității unor atribuții ale APG prevăzute de Legea nr. 344/1994; iar OTCCS a anunțat intenția de a contesta actele administrative ale APG referitoare la constituirea organului electoral și la fixarea datei scrutinului. Probabilitatea că alegerile să nu aibă loc la termenul anunțat este, în acest context, mai ridicată decât probabilitatea contrară.

Prezenta notă analitică are ca obiect elucidarea cauzelor juridice și administrative ale crizei instituționale din UTA Găgăuzia, a impedimentelor care îngreunează ieșirea din impas și a soluțiilor identificate de instituțiile naționale abilitate. Nota nu analizează în mod distinct determinanții politici ai crizei, deși aceștia sunt menționați acolo unde condiționează comportamentul actorilor implicați.

Structura notei este organizată pe cinci secțiuni. *Secțiunea I* prezintă contextul general al crizei. *Secțiunea a II-a* descrie mecanismele blocajului electoral: cauzele structurale, cronologia litigiului dintre APG și OTCCS și intervenirea celei de-a doua runde a conflictului judiciar. *Secțiunea a III-a* analizează eforturile APG de depășire a impasului și soluțiile propuse de Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova (CEC) — inclusiv trei scenarii distincte, cu grade diferite de legitimitate și de risc politic.

Secțiunea a IV-a examinează evoluțiile din faza curentă a crizei: apelul APG la organizații internaționale, sesizarea Curții Constituționale de către MJ și persistența blocajului în pofida reluării dialogului parlamentar. *Secțiunea a V-a* formulează concluzii privind esența, adâncirea și riscul transformării crizei instituționale în criză politică profundă, cu consecințe ce depășesc cadrul electoral regional.

II. Blocarea procedurilor privind organizarea alegerii deputaților Adunării Populare

2.1. Cauzele blocajului alegerilor

Potrivit [Art.45 din Regulamentul Găgăuziei](#), astfel cum a fost modificat de APG la [15 martie 2024](#), alegerile pentru noua legislatură a Adunării Populare urmau să se desfășoare pe 16 noiembrie 2025 - prima duminică după expirarea mandatului de patru ani al [APG de legislatura a VII-a](#).

Aceleași modificări au reglementat și competențele APG în intervalul de tranziție dintre expirarea mandatului acesteia și instalarea noii componente. Conform Art.46, în această perioadă APG nu poate modifica Regulamentul Găgăuziei și nici nu poate adopta, modifica sau abroga legi locale. Instituția își păstrează totuși dreptul de a emite decizii, hotărâri și de a efectua numiri în conformitate cu legea.

Blocajul privind organizarea alegerii deputaților APG a intervenit din cauza modificării [Codului electoral al Găgăuziei](#) în decembrie 2023 prin care organul electoral regional, CECG, a fost lipsit de statutul de instituție cu statut permanent pe motiv de [economisire](#) a resurselor bugetare, și respectiv a fost dizolvată pentru a fi convocată doar în perioade electorale. CEC a [reacționat](#) la dizolvarea CECG, declarând că acea decizie a fost îndreptată spre ruperea relațiilor firești între CECG și CEC, fiind o acțiune de [“epurare a cadrelor incomode”](#). Punctual, [modificările](#) invocate au vizat:

- excluderea din alineatul (7) al Art.16 a sintagmei privind *“activitatea permanentă”* a CECG;
- excluderea prin înlocuire în aliniatului (10) al Art.17 a sintagmei *“mandatul CECG este de 5 ani”*;
- înlocuirea prevederilor alineatului (11) al Art. 17 cu sintagma *“mandatul CECG este pentru perioada electorală”*.

Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat (OTCCS) a contestat la Curtea de Apel modificările invocate, argumentând că APG prin modificarea Codului electoral al Găgăuziei a

ignorat prevederile legale referitoare la actele normative ale Republicii Moldova. OTCCS a invocat încălcarea prevederilor legale din:

- Articolul 109(3) din [Constituția Republicii Moldova](#): *“Aplicarea principiilor enunțate [principiile de bază ale administrației publice locale] nu poate afecta caracterul de stat unitar”*;
- Articolul 111(6) din [Constituția Republicii Moldova](#): *“Controlul asupra respectării legislației Republicii Moldova în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia se exercită de Guvern, în condițiile legii”*;
- Articolul 46(2) c) din [Legea nr.136 din 07.07.2017](#) cu privire la Guvern: *“Reprezentantul Guvernului în teritoriu realizează controlul activității autorităților administrației publice locale conform legislației în vigoare”*.

Până la adoptarea deciziei finale a Curții Supreme de Justiție (CSJ) privind contestația OTCCS, mandatul APG a expirat la 12 noiembrie 2025. Respectiv, a devenit imposibilă modificarea prevederilor Codului electoral al Găgăuziei pentru a-i aduce prevederile în conformitate cu legislația electorală națională.

2.2. Cronologia litigiului dintre APG și OTCCS

La **13 martie 2024**, OTCCS a depus o plângere administrativă la Curtea de Apel Comrat (CAC) împotriva APG, contestând amendamentul privind dizolvarea CECG permanente, întrucât această măsură aduce atingere drepturilor electorale ale locuitorilor Găgăuziei, creând disfuncționalități, precum:

- imposibilitatea inițierii referendumurilor locale, care nu pot fi organizate în absența unui organ electoral permanent;
- imposibilitatea organizării alegerilor noi pentru substituirea vacanței funcțiilor de deputați în APG, survenite din diverse motive;
- imposibilitatea exercitării competențelor prevăzute de Art. 25 din Codul electoral al Găgăuziei, care se referă la atribuțiile unui organ permanent, în intervalele dintre alegeri și nu pentru un organ *ad hoc* doar pentru perioada electorală a alegerilor ordinare;
- încălcarea prevederilor legale privind statutele persoanelor cu funcții de demnitate publică ale președintelui și secretarului CECG (vezi [Legea nr.336](#) din 8.12.2022), mandatele cărora nu pot fi întrerupte arbitrar, în conformitate cu [articolele 7 și 9](#) din Legea nr.199 din 16.07.2010 privind statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică;
- încălcarea prevederilor Art.7 al [Legii nr.100 din 22.12.2017](#) privind actele normative, referitoare la corelația actelor normative și la ierarhia forței juridice ale acestora, etc.

La **5 iunie 2024**, cu mai bine de un an înainte de începerea perioadei electorale pentru organizarea alegerilor ordinare a APG, CAC a dat câștig de cauză OTCCS, dispunând restabilirea CECG permanente și a componenței membrilor acesteia. La rândul său, CECG a contestat, la **23 iulie 2024** hotărârea CAC, rămânând în expectativă până la decizia finală a CSJ. Starea de incertitudine privind verdictul CSJ a durat mai bine de un an de zile, hotărârea finală fiind adoptată după expirarea, la 12 noiembrie 2025, a mandatului APG.

La **15 august 2025**, cu trei luni înainte de data la care ar fi trebuit să înceapă perioada electorală pentru organizarea alegerilor ordinare pentru legislatura, [APG s-a convocat în ședință plenară](#) pentru a constata intervenirea unei crize instituționale, întrucât alegerile ordinare nu mai pot fi organizate în termene prevăzute de legislația regională. Principalele constatări, argumente și propuneri ale deputaților APG s-au rezumat la:

- **organizarea alegerilor** poate avea loc doar în condițiile existenței unui CECG funcțional, lucru care lipsește;
- **stabilirea datei alegerii** deputaților APG va putea fi aprobată doar după adoptarea hotărârii finale a CSJ privind problema restabilirii CECG permanente;
- **propunerea de a apela la CEC a Republicii Moldova** pentru instituirea unui organ electoral provizoriu în Găgăuzia în vederea organizării și desfășurării alegerilor pentru APG nu este acceptabilă, întrucât această soluție ar afecta legitimitatea APG și a Comitetului Executiv;
- **organizarea alegerii APG este imposibilă de principiu** din cauza modificărilor aduse hărții instanțelor judecătorești prin [Legea nr.135 din 13.06.2024](#). Potrivit deputaților APG, în urma revizuirii hărții judecătorești Comratul a rămas fără propria Curte de Apel, care ar fi trebuit să valideze rezultatele alegerilor, iar lipsa acesteia scrutinul nu poate fi organizat. În astfel de circumstanțe, deputații APG au decis să adreseze o solicitare Parlamentului Republicii Moldova privind restabilirea structurii precedente a hărții judecătorești. Acest argument a fost combătut prin faptul că harta modificată a instituțiilor judecătorești prevede în mod expres că Curtea de Apel Sud (CAS), cu sediul central la Cahul, are sediul secundar la Comrat (vezi Anexa 3 a legii menționate).

La **27 noiembrie 2025**, completul din trei judecători al [CSJ a respins](#) în unanimitate recursul APG din 23 iulie 2024, menținând hotărârea CAC, care obliga APG să restabilească funcționalitatea CECG și componența nominală a acesteia. În aceeași zi, a fost [convocată ședința plenară a APG](#), care a decis să:

- ia act de hotărârea definitivă a CSJ privind menținerea hotărârii CAC referitoare la restabilirea CECG permanente și a componenței acesteia;
- stabilească data alegerilor pentru 22 martie 2026;

- convoacă, cel târziu 22 decembrie 2025, o ședință a APG pentru completarea vacanțelor în componența CECG permanent.

La **16 decembrie 2025** a fost convocată [ședința plenară a APG](#), în cadrul căreia a fost:

- aprobată demisia a trei membri ai CECG restabilit, printre care președintele și secretarul instituției;
- completată componența CECG permanente cu 4 membri.

La **17 decembrie 2025** CECG reînnoită și-a început activitatea prin [realegerea](#) organelor de conducere. Timp de aproximativ o lună de zile CECG a și reușind să adopte în total [21 de hotărâri](#) privind organizarea procesului electoral și anunțând demararea depunerii cererilor privind înaintarea candidaturilor pentru scrutinul din 22 martie 2026.

La **21 ianuarie 2026** CECG a publicat un [anunț privind imposibilitatea organizării alegerilor deputaților APG](#), sistându-și activitatea.

2.3. Faza a doua a litigiului dintre APG și OTCCS

A doua rundă a litigiului a început cu câteva săptămâni înaintea anunțului CECG privind sistarea activității sale. La 30 decembrie 2025, OTCCS a înaintat la CAS o acțiune în contencios administrativ împotriva APG, contestând actele normative privind completarea și numirea noilor membri a CECG. CAS a respins cererea, iar OTCCS a depus, la 19 ianuarie 2026, recurs la CSJ, în care a invocat încălcările repetate comise de APG:

- **ignorarea în mod deliberat** de către APG, în hotărârile adoptate, a faptului că organul electoral din Găgăuzia face parte din sistemul organelor electorale ale Republicii Moldova cu denumirea de Consiliu Electoral Central al Găgăuziei și nu Comisie Electorală Centrală a Găgăuziei. Pentru OTCCS este principial că într-un sistem unic de organe electorale nu pot exista două entități cu același nume;
- **utilizarea unor noțiuni care lipsesc** în legislația electorală națională și cea regională în hotărârile APG, precum membri supleanți ai organelor electorale;
- **încălcarea principiului ierarhiei actelor normative**, prevăzută în mod expres de Constituție și legislația națională, etc.

CSJ a acceptat spre examinare recursul OTCCS, argumentând că nu acceptă refuzul CAS de a examinare cererea OTCCS pe motiv că „*disputa referitoare la denumirea organului electoral al Găgăuziei [Consiliu vs. Comisie] nu atestă aspecte vădite de ilegalitate a actelor administrative contestate*”. În consecință, CSJ a decis să suspende executarea Hotărârilor APG nr. 501 și nr.502 cu privire la “*completarea componenței Comisiei Electorale Centrale UTA Găgăuzia*”, până la examinarea în fond a acțiunii în contencios administrativ.

În circumstanțele menționate, APG a convocat la **22 ianuarie 2026** o sesiune extraordinară pentru a dezbate consecințele [hotărârii CSJ prin care la 20 ianuarie 2026](#), prin care a admis recursul de casare al OTCCS privind suspendarea actelor administrative ale APG, adoptate la 16 decembrie 2025 – [nr.501-XLI/VII](#) și [nr.502-XLI/VII](#), privind completarea și nominalizarea membrilor CECG. Luând în considerație anunțul CECG din 21 ianuarie 2026 de sistare a activității sale, [APG a adoptat decizia](#) privind anularea hotărârii sale din 27 noiembrie 2025 „Cu privire la data alegerilor pentru Adunarea Populară a Găgăuziei”, [fixată pentru 22 martie 2026](#).

III. Impedimentele și căile ieșirii din impasul instituțional

3.1. Eforturile APG de depășire a crizei instituționale

La 9 februarie 2026 a expirat mandatul de cinci ani a CECG, de aceea, suspendarea de către CSJ a hotărârilor PAG din 16 decembrie 2025 nu mai avea efect direct asupra amânării alegerilor. În astfel de circumstanțe, APG a procedat în conformitate cu obligația prevăzută în mod direct de legislația regională – numirea noii componente, din 9 membri, a CECG. În acest sens, la 13 februarie 2026 a fost [convocată o sedință plenară a APG](#) la care au fost dezbătute căile ieșirii din impas. Principalele impediment în acest sens au fost identificate după cum urmează:

- reticența CAS și Comitetului Executiv al Găgăuziei de a înainta câte trei candidaturi în componența reînnoită a CECG;
- lipsa compromisului privind denumirea organului electoral regional – comisie vs. consiliu;
- existența discrepanțelor între prevederile legislației electorale regionale și celei naționale, care produce confuzii în procesul de aplicare a normelor;
- persistența riscului că OTCCS va contesta eventualele decizii neconforme cu legislația națională, ceea ce poate conduce la anularea repetată a alegerilor.

În circumstanțele menționate, APG a decis să-și lărgescă câmpul de manevră pe două paliere: 1) reluarea dialogului cu Parlamentul Republicii Moldova și 2) redobândirea împuternicirilor de a adopta, modifica și anula legi chiar dacă mandatul APG a expirat. În acest sens, APG a adoptat două hotărâri:

- privind [reluarea lucrărilor Grupul de lucru](#) cu participarea deputaților al Parlamentului Republicii Moldova și APG pentru a identifica, eventual, soluții pentru ieșirea din criză. Este de remarcat că anterior, în decembrie 2023, [APG a decis sistarea lucrărilor grupului de lucru](#) în din cauza conflictului provocat de alegerea Evgheniei Guțul în calitatea de guvernator al Găgăuziei din partea Partidului Șor, declarat neconstituțional. Evident,

decizia de reluare a lucrărilor grupului de lucru a ținut în găsirea unor soluții de ordin politic, îndreptate spre convingerea puterii centrale să nu mai conteste, prin intermediul OTCCS, hotărârile administrației regionale. Reluarea dialogului pe platforma parlamentară a grupului de lucru a avut loc la 23 februarie 2026 și a fost [dedicată proceselor electorale din Găgăuzia](#), cu participarea: deputaților din Parlament, deputaților APG, reprezentanților Comitetului Executiv al Găgăuziei și membrilor CEC a Republicii Moldova. Au fost discutate eventuale soluții și compromisuri de depășire discrepanțelor dintre legislația regională și legislația națională privind procesele electorale;

- privind recunoașterea ca fiind oportună contestația Comitetului Executiv al Găgăuziei împotriva APG privind anularea Legii UTA Găgăuziei nr. 56-XX/VII din 15 martie 2024 „[Privind modificările și completările la Regulamentul Găgăuziei](#)”, prin care APG și-a restrâns benevol competențele de a adopta, modifica sau anula legi, după expirarea mandatului de 4 ani. Hotărârea menționată prevede transmiterea acesteia hotărâri către CAS, care ar trebui, potrivit deputaților, să recunoască nulitatea legii prin care APG și-a limitat propriile competențe, efectul fiind revenire la status quo ante, adică revenirea la situația când APG putea adopta legi locale chiar și după expirarea mandatului. Acest demers al APG face abstracție de normele tehnicii legislative, dorind să influențeze decizia unei instanțe de judecată, determinând-o să adopte cât mai curând posibil o decizie favorabilă intereselor politice ale APG, făcând abstracție de considerentele de ordin juridic. Este puțin probabil ca CAS să dea curs acestui demers de sorginte eminentemente politic.

3.2. Soluțiile CEC de depășire a crizei instituționale din Găgăuzia

Participând la un șir de dezbateri publice privind depășirea impasului electoral din Găgăuzia, reprezentanții CEC au identificat [trei căi posibile pentru ieșirea din blocaj](#) la acea etapă:

- **Prima soluție, preferabilă**, cu cel mai înalt grad de legitimitate ar fi asumarea rolului de driver pentru ieșirea din criză de către APG, mai cu seamă că anume deciziile acesteia au condus spre situația actuală. Este vorba despre eventuală emiteră de către APG a unui act administrativ prin care ar statua că ieșirea din criză poate avea loc în baza prevederilor [Legii nr.100 din 22.12.2017](#) privind actele normative, care stabilesc ierarhia acestora și depășirea contradicțiilor existente prin aplicarea normelor legilor ierarhice superioare, după cum urmează:
 - a) [Constitutia Republicii Moldova](#), Articolul 111 “Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia”;
 - b) [Codul electoral al Republicii Moldova](#), Articolul 155 „Particularitățile alegerilor regionale”, care enumeră actele normative în baza cărora se organizează și desfășoară alegerile regionale;

- c) [Legea nr.344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei](#), Articolul 12 (3) lit.d), care prevede că APL adoptă legi locale, inclusiv privind “fixarea, organizarea și efectuarea alegerilor de deputați în Adunarea Populară și aprobarea componenței Comisiei Electorale Centrale pentru efectuarea alegerilor; fixarea alegerilor în autoritățile administrației publice locale din Găgăuzia”;
- d) [Legea locală nr.28-XXX/I din 14.05.1998 privind Regulamentul Găgăuziei](#) (cu modificările din 15.03.2024, Articolele 42-57), care se referă la competențele APG, inclusiv la alegerea deputaților;
- e) [Legea locală nr.60-XVII/5 din 25-09-2015 Codul electoral al Găgăuziei](#) (cu modificările adoptate prin [Legea locală nr.48 din 26.12.2023](#)).

CEC consideră că dacă APG ar accepta să emită un astfel de act administrativ, ar transmite un mesaj foarte clar CECG și alegătorilor din Găgăuză că a fost atinsă o înțelegere principială ca depășirea crizei instituționale să aibă loc potrivit principiilor statului de drept cu aplicarea normelor legale ale Legii privind actele normative, în baza ierarhiei acestora după cum urmează:

- a) dețin același rang ierarhic Codul electoral al Republicii Moldova și Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei, ambele fiind legi organice. Totuși, pentru domeniul electoral, Codul electoral este o lege specială, de aceea, potrivit Articolului 5(3) al Legii privind actele normative, are prioritate în organizarea alegerilor;
- b) denumirea concretă a organului electoral din Găgăuzia este Consiliul Electoral Central al Găgăuziei. Denumirea de Comisie Electorală Centrală din Legea nr.344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei a fost una generică, specifică perioadei 1991 – 1997, când în Republica Moldova nu existau organe electorale permanente nici la nivel central, nici la nivel regional. În aceea perioadă, denumirile similare a organelor electorale constituite ad hoc nu produceau confuzii, întrucât activitățile lor erau delimitate în timp și nu se intersectau. La nivel național, Comisia Electorală Centrală a fost instituită odată cu adoptarea [Codului electoral nr.1381 din 21.11.1997](#), care în Articolul 204(6) “Dispoziții tranzitorii” prevedea în mod expres, că “Nu se admite formarea și funcționarea de organe electorale neprevăzute de prezentul cod”. Respectiv, a devenit o necesitate ca organul electoral al Găgăuziei să fie inclus în sistemul organelor electorale ale Republicii Moldova. Acest lucru s-a întâmplat tocmai peste 25 de ani, odată cu adoptarea noului Cod electoral, care prin Articolul 17(1) a stabilit ierarhia organelor electorale din Republica Moldova, stipulând în item-ul (6) că “Consiliul Electoral Central al Găgăuziei este parte integrantă a sistemului organelor electorale ale Republicii Moldova și exercită atribuțiile organului electoral central în cadrul alegerilor regionale în condițiile prezentului cod și ale actelor normative locale”;

- c) atribuțiile Consiliului Electoral al Găgăuziei și raportul acestuia cu CEC sunt reflectate plenar în Articolul 36 al noului Cod electoral al Republicii Moldova;
- d) particularitățile organizării alegerilor regionale sunt prevăzute în Articolul 155 al noului Cod electoral al Republicii Moldova și au prioritate asupra normelor electorale locale, după cum urmează:
 - finanțarea campaniei electorale a concurenților electorali în alegerile regionale, supravegherea și controlul acesteia se efectuează în condițiile Codului electoral al Republicii Moldova și ale actelor normative locale;
 - listele electorale pentru alegerile regionale se întocmesc pe baza Registrului de Stat al Alegătorilor din Republica Moldova;
 - contestațiile din timpul alegerilor regionale se examinează în condițiile Codului electoral al Republicii Moldova și ale actelor normative locale;
 - observatorii naționali la alegerile regionale sunt acreditați de către CECG, iar observatorii internaționali – de către CEC.

Aceste prevederi sunt necesare pentru asigurarea respectării uniforme a drepturilor electorale ale alegătorilor și a concurenților electorale la alegerile naționale și regionale.

A doua soluție, mai puțin atractivă pentru elitele politice regionale, ar fi ca CEC – principala instituție de specialitate a statului în domeniul electoral, să adopte un act administrativ, care să impună abordările de mai sus, în eventualitatea refuzului APG de a demonstra bunăvoință în acest sens. O astfel de abordare ar face evidentă incapacitatea APG de a depăși criza instituțională, însemnând că a fost necesară intervenția unei instituții naționale de specialitate, în acest sens. O astfel de soluție, foarte probabil, ar provoca nemulțumiri și acuzații privind lipsirea UTA Găgăuzia de atribuțiile legale.

A treia soluție ar fi ca Parlamentul Republicii Moldova să adopte o lege de revizuire a Codului electoral al Republicii Moldova, în special a Titlului V “Alegeri regionale și locale” prin care să dezvolte amănunțit normele referitoare la particularitățile concrete de organizare și a alegerilor regionale, ținând cont de principiile statului de drept și ierarhia actelor normative, atunci când există discrepanțe între normele regionale și cele naționale. O astfel de abordare comportă riscuri de adâncire a tensiunilor politice, însoțindu-le de acuzații privind lipsirea Găgăuziei de atribuțiile sale legale și legitime.

IV. Continuarea crizei instituționale în speranța intervenției organizațiilor internaționale

4.1. Insistența APG pe desfășurarea alegerilor în baza legislației regionale

La 10 martie 2026, APG a adresat o [scrisoare](#) către Secretarul General OSCE Feridun H. Sinirlioglu, Înaltul Comisar OSCE pentru Minorități Naționale, Christoph Kamp, și Secretarul General al Consiliului Europei, Alain Berset, cerându-le implicarea în “*detensionarea relațiilor dintre Comrat și Chișinău pentru apărarea drepturilor poporului găgăuz*”. Documentul listează un șir de acuzații la adresa guvernării centrale, care este acuzată că intenționează să reducă împuternicirile legale ale Găgăuziei. De fapt, scrisoarea adresată înalților demnitari europeni a fost un răspuns la soluțiile propuse de CEC pentru depășirea crizei instituționale prin aplicarea ierarhiei actelor normative.

La 17 februarie 2026, a fost convocată o nouă [sedinta plenară a APG](#), care a examinat un șir de chestiuni privind reluarea procesului electoral pentru alegerea noii legislaturi. Chestiunea privind înlocuirea denumirii generice a organului electoral central din Găgăuzia cu denumirea concretă – Consiliul Electoral Central al Găgăuziei, prevăzută de Codul electoral al Republicii Moldova, nu a întrunit numărul necesar de voturi. Pentru justificarea atitudinii de neclintit față de denumirea organului electoral central al Găgăuziei, APG a adoptat o [declarație](#) privind procedura de organizare și reglementare juridică a alegerilor regionale pentru Adunarea Populară a Găgăuziei din 2026, în care a insistat pe superioritatea ierarhică a Legii privind statutul juridic special al Găgăuziei asupra prevederilor Codului electoral al Republicii Moldova. În aceste circumstanțe APG a propus ca problemele sensibile privind denumirea organului electoral central al Găgăuziei să fie soluționate pe cale legislativă abia după desfășurarea alegerii noii componente a APG. În cadrul aceleiași ședințe APG a adoptat un șir de hotărâri premergătoare demarării procesului electoral, privind:

- [înaintarea candidaturilor APG](#) în Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei – 3 persoane;
- [aprobarea componentei personale](#) a Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei – 6 persoane,
- [data alegerilor](#) pentru Adunarea Populară a Găgăuziei.

Este de remarcat că APG a decis să nu mai aștepte înaintarea a trei candidaturi din partea judecătorilor de pe teritoriul UTA Găgăuzia, pentru a fi numite în componența CECG. Explicația acestei abordări este evidentă – curțile vor propune, cu certitudine, trei candidaturi pentru Consiliului Electoral Central, în timp ce APG și Comitetul Executiv au propus câte trei candidaturi pentru Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei. Concluzia e că nominalizările se fac

pentru aceeași instituție cu denumiri diferite, ceea ce pune în evidență confuzia referitoare la denumirea instituției.

În lipsa nominalizărilor din partea curților de justiție, cei 6 membri confirmați de APG s-au grăbit, la 19 martie 2026, să [aleagă cu votul unanim](#) a 6 membri: președintele – Petr Zaharia; vice-președintele – Serghei Stoianoglo; și secretarul – Feodor Dobrov. Este de remarcat că alegerea grabnică a de conducere ale CECG, în lipsa membrilor din partea curților, a creat o vulnerabilitate majoră pentru instituție, care va prezenta un subiect de contestare.

Odată cu stabilirea, la 17 martie 2026, a datei alegerilor din 21 iunie 2026, a început oficial perioada electorală, în pofida acestui fapt pagina web oficială a CECG a rămas mult timp fără vreo informație privind activitatea CECG și pregătirile pentru alegeri.

În circumstanțele menționate, la 23 martie 2026, OTCCS a înaintat o [cerere prealabilă](#) de anularea a actelor APG menționate mai sus. În caz contrar, peste 30 de zile, hotărârile APG vor fi contestate în justiție.

4.2. Sesizarea Curții Constituționale de către Ministerul Justiției

La 9 martie 2026, MJ a [sesizat](#) Curtea Constituțională privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei. MJ a contestat constituționalitatea mai multor articole:

- Articolul 12 (3) lit.d) – de competența Adunării Populare țin: fixarea, organizarea și efectuarea alegerilor de deputați în Adunarea Populară și aprobarea componenței Comisiei Electorale Centrale pentru efectuarea alegerilor;
- Articolul 19 - La propunerea Guvernatorului Găgăuziei conducătorii direcțiilor de branșă sunt incluși în componența colegiilor ministerelor și departamentelor Republicii Moldova;
- Articolul 22 - Șeful Direcției de justiție a Găgăuziei este numit și eliberat din funcție de către ministrul justiției al Republicii Moldova la propunerea Adunării Populare;
- Articolul 23(1) - Șeful Direcției de informații și securitate a Găgăuziei este numit și eliberat din funcție de către directorul Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova la propunerea Guvernatorului Găgăuziei după aprobarea lui de către Adunarea Populară;
- Articolul 24 - Șeful Direcției afacerilor interne a Găgăuziei este numit și eliberat din funcție de către ministrul afacerilor interne al Republicii Moldova la propunerea Guvernatorului Găgăuziei cu acordul Adunării Populare.

Argumentele MJ se rezumă la faptul că potrivit Articolului 1 al Constituției, (1) “Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil”, iar Găgăuzia are statut de unitate teritorial-administrativă specială, de aceea:

- competențele APG trebuie interpretate restrictiv și nu extensiv, fără extinderea lor asupra instituțiilor naționale – CEC, MJ, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate (SIS), etc.;
- într-un stat unitar autoritățile centrale – ministerele, CEC, SIS, etc., trebuie să dețină controlul deplin asupra structurilor lor teritoriale pentru a asigura aplicarea uniformă a normelor legale. Respectiv, implicarea APG la numirea șefilor de direcții – justiție, poliție, securitate, etc., transformă instituțiile naționale în autorități cu subordonare dublă, hibridă, fragmentând autoritatea statului în UTA Găgăuzia;
- potrivit Articolului 111 din Constituție, UTA Găgăuzia soluționează de sine stătător probleme de ordin politic, economic, cultural și nicidecum probleme de ordin juridic/administrativ, etc.

Este de menționat că sesizarea MJ a avut în vedere că anterior, în 1999 și 2025, Curtea Constituțională a fost sesizată în privința verificării constituționalității articolelor 20 și 21 din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei, care au fost declarate neconstituționale:

- Articolul 20(2) – „Judecătorii instanțelor de judecată ale Găgăuziei sunt numiți în funcție prin Decretul Președintelui Republicii Moldova la propunerea Adunării Populare a Găgăuziei cu acordul Consiliului Superior al Magistraturii”, declarat neconstituțional prin [Hotărârea Curții Constituționale nr.24 din 06.05.1999](#);
- Articolul 21 – “Procurorul Găgăuziei este numit de către Procurorul General al Republicii Moldova la propunerea Adunării Populare și este din oficiu membru al colegiului Procuraturii Generale a Republicii Moldova”, declarat neconstituțional prin [Hotărârea Curții Constituționale nr.4 din 14.04.2025, în vigoare 14.04.2025](#).

Evident, după experiența instanțiilor de judecată și a Procuraturii, sesizarea MJ țintește verificarea constituționalității numirilor în colegiile ministerelor și în instituții centrale de specialitate. Autoritățile din Găgăuzia – APG și Comitetul Executiv au reacționat negativ la sesizarea MJ. În acest sens, în cadrul ședinței APG din 17 martie 2026 a fost adoptată [declarația](#) privind inadmisibilitatea revizuirii fundamentelor constituționale și juridice ale statutului autonom și competențelor UTA Găgăuziei și un șir de adresări către instituții internaționale și șefi de state.

V. Concluzii

5.1. Esența crizei instituționale din Găgăuzia

Criza instituțională din Găgăuzia constă în imposibilitatea organizării alegerilor ordinare pentru Adunarea Populară a Găgăuziei pe parcursul a aproximativ șase luni de la expirarea mandatului legislaturii a VII-a. La baza crizei se află discrepanțele dintre legislația electorală regională și cea națională, generate de modificările operate de APG în decembrie 2023 asupra Codului electoral regional - prin care organul electoral central permanent din Găgăuzia a fost desființat în favoarea unui organ constituit ad-hoc pentru perioada electorală. O a doua cauză rezidă în neadaptarea Codului electoral al Găgăuziei la prevederile noului Cod electoral al Republicii Moldova, adoptat în 2022, adaptare care a devenit ulterior imposibilă ca urmare a expirării mandatului APG.

5.2. Fazele crizei instituționale

Criza a parcurs până în prezent trei faze.

Prima fază (august-noiembrie 2025) a avut ca obiect central inexistența unui organ electoral central permanent funcțional, condiție fără de care organizarea alegerilor pentru APG nu era posibilă. Hotărârea definitivă a CSJ, care a menținut obligația APG de a restabili CECG permanentă, a fost adoptată după expirarea mandatului APG, eliminând posibilitatea intervenției legislative a forului regional.

A doua fază (decembrie 2025-februarie 2026) a fost marcată de disputa privind denumirea organului electoral central al Găgăuziei: **Comisie** Electorală Centrală, conform Legii nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei, sau **Consiliu** Electoral Central al Găgăuziei, conform Codului electoral al Republicii Moldova revizuit în 2022. Curtea Supremă de Justiție a suspendat hotărârile APG privind completarea componenței organului electoral până la soluționarea în fond a acestei dispute. În consecință, APG a anulat hotărârea privind fixarea alegerilor pentru 22 martie 2026.

A treia fază a debutat în martie 2026. APG a fixat data alegerilor pentru 21 iunie 2026 și a constituit un organ electoral în componență de șase membri, fără a include nominalizările din partea instanțelor judecătorești, prevăzute de legislația regională. OTCCS a transmis APG o cerere prealabilă de anulare a actelor respective, anunțând că, în lipsa unui răspuns favorabil, le va contesta în instanță. Totodată, MJ a sesizat Curtea Constituțională privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 344/1994, referitoare la atribuțiile APG în raport cu instituții naționale - CEC, Ministerul Afacerilor Interne, SIS și altele.

5.3. Riscul extinderii crizei instituționale în plan politic

Pe fondul prelungirii crizei instituționale, au apărut semne ale unei escaladări în plan politic. La 10 martie 2026, APG a adresat scrisori către Secretarul General al OSCE, Înaltul Comisar OSCE

pentru Minoritățile Naționale și Secretarul General al Consiliului Europei, solicitând implicarea acestora în soluționarea diferendului dintre autoritățile regionale și cele centrale. Documentul conține un șir de acuzații la adresa guvernării centrale, pe care o acuză de intenția de a reduce atribuțiile legale ale Găgăuziei.

În paralel, în cadrul ședinței APG din 17 martie 2026, a fost adoptată o declarație privind inadmisibilitatea revizuirii fundamentelor constituționale și juridice ale statutului autonom al UTA Găgăuzia, însoțită de adresări către instituții internaționale și șefi de state. Aceste demersuri au survenit ca reacție la soluțiile propuse de CEC a Republicii Moldova pentru depășirea crizei electorale, precum și la sesizarea Curții Constituționale de către MJ.

Sesizarea Curții Constituționale vizează controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei, referitoare la implicarea APG în numirea conducătorilor unor structuri teritoriale ale instituțiilor naționale: Ministerul Afacerilor Interne, MJ, și SIS. Autoritățile regionale au interpretat această sesizare ca o tentativă de restrângere a atribuțiilor constituționale ale Găgăuziei, poziție exprimată public atât de APG, cât și de Comitetul Executiv al Găgăuziei.

Reprezentantul OTCCS a invocat, la rândul său, că prelungirea crizei instituționale este legată de influența structurilor asociate Partidului Șor, declarat neconstituțional la 19 iunie 2023, asupra administrației regionale.

Divergența dintre pozițiile autorităților regionale și cele ale instituțiilor centrale privind natura și cauzele crizei, coroborată cu apelul la actori internaționali și cu procedurile constituționale în curs, indică o creștere a gradului de complexitate politică a situației din UTA Găgăuzia, ale cărei efecte depășesc cadrul strict al organizării alegerilor regionale.

5.4. Perspectivele depășirii crizei

Criza instituțională din Găgăuzia rămâne nerezolvată. Soluțiile identificate până în prezent - asumarea de către APG a unui act administrativ de aplicare a ierarhiei actelor normative, adoptarea unui act administrativ de către CEC a Republicii Moldova sau revizuirea legislativă a Codului electoral național - nu au fost implementate. Dialogul dintre APG și Parlamentul Republicii Moldova a fost reluat în februarie 2026, fără a produce până în prezent rezultate concrete. APG a apelat la instituții internaționale, OSCE și Consiliul Europei, solicitând implicarea acestora în procesul de soluționare a crizei. Curtea Constituțională urmează să se pronunțe asupra sesizării Ministerului Justiției. În aceste circumstanțe, persistă incertitudinea privind organizarea alegerilor la termenul fixat de 21 iunie 2026.

www.adept.md